

MÁRIA BUJŇÁKOVÁ

ORCID: 0000-0002-6574-1411

Uniwersytet Pawła Józefa Šafárika w Koszycach

ALENA KRUNKOVÁ

ORCID: 0000-0002-4327-4795

Uniwersytet Pawła Józefa Šafárika w Koszycach

SABINA GRABOWSKA

ORCID: 0000-0003-0530-708X

Uniwersytet Rzeszowski

RADA SĄDOWNICZA W SYSTEMIE ORGANÓW KONSTYTUCYJNYCH REPUBLIKI SŁOWACKIEJ

Abstrakt: Badanie analizuje pozycję polityczną, skład, organizację i kompetencje Rady Sądownictwa na Słowacji. Jest to organ konstytucyjny (art. 141a), który strzeże niezależności instytucji odpowiedzialnej za wybór i awans sędziów. Włączenie Rady Sądowniczej do siódmego rozdziału Konstytucji miało podkreślić jej niezależność od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Celem tekstu jest ukazanie zasad funkcjonowania instytucji i ewolucji włączenia jej do systemu prawnego Słowacji.

Słowa kluczowe: Rada Sądownictwa, władza sądownicza, sędzia, władza, konstytucja

WPROWADZENIE

Zasadność istnienia w demokratycznym państwie instytucji wspierających i gwarantujących praworządność sądownictwa oraz organów samorządu sędziowskiego w systemie podziału władzy jest niepodważalne. Republika Słowacka, w czasie gdy dokonywała się transformacja ustrojowa w państwach Europy Środkowo-Wschodniej¹, także reformowała swój system organów państwa. Efektem

¹ Państwa bloku wschodniego, które przekształcały swój system polityczny, tworzyły rady sądownicze na wzór modelu tak zwanego południowego, czyli takiego, który obowiązuje na przykład we Francji czy Włoszech, lub na wzór modelu tak zwanego północnego, który funkcjonuje w państwach, takich jak Szwecja, Dania czy Irlandia. Węgry natomiast zastosowały tak zwany model mieszany, w którym przejęte zostały elementy z obu modeli.

tęgo była nowelizacja Konstytucji Republiki Słowackiej, nr 460/1992 Zb. ze zm. (dalej: Konstytucja), i włączenie nowelą z 2001 roku Rady Sądowniczej Republiki Słowackiej (dalej: Rada Sądownicza RS) do systemu organów konstytucyjnych Republiki Słowackiej.

Rada Sądownictwa Republiki Słowackiej została ustanowiona w tym samym czasie, gdy Republika Słowacka złożyła wniosek o członkostwo w Unii Europejskiej. Wymóg istnienia takiego organu wskazano w wymogach przedakcesyjnych dotyczących przyjęcia do Unii Europejskiej. Co istotne, w historii państwowości słowackiej nie było takiego organu², dlatego też musiał on zostać zbudowany od podstaw.

Podstawą prawną funkcjonowania Rady Sądownictwa RS są: Konstytucja³, ustawa nr 185/2002 Z.z. o Radzie Sądownictwa Republiki Słowackiej oraz o zmianie niektórych ustaw (dalej: Ustawa o Radzie Sądownictwa RS), ustawa nr 385/2000 Z.z. o sędziach i asesorach oraz o zmianie niektórych ustaw (dalej: ustawa o sędziach i asesorach).

GENEZA I POZYCJA USTROJOWA

Jeśli chodzi o ogólną charakterystykę, możemy zdefiniować Radę Sądownictwa RS jako konstytucyjny organ władzy publicznej. Regulacje konstytucyjne Rady zawiera art. 141a Konstytucji, w którym ustrojodawca precyzuje jej pozycję wśród organów władzy sądowniczej, określa uprawnienia Rady Sądownictwa RS oraz sposób jej powoływania. W tym miejscu należy wspomnieć, że w pierwotnym brzmieniu art. 141a obowiązywał do 2014 roku, kiedy to nowela Konstytucji znacznie zmieniła jego treść (ustawa nr 161/2014 Z.z.). Szczegółowe regulacje odnoszące się do rady stanowią treść ustawy nr 185/2002 Z.z. o Radzie Sądownictwa RS. Część jej uprawnień zawiera ustawa nr 385/2000 Z.z. o sędziach i asesorach.

Ustrojodawca regulacje konstytucyjne dotyczące Rady Sądownictwa RS zawarł w rozdziale VII Konstytucji noszącym tytuł *Władza sądownicza*, tym samym podkreślił jej niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Jego główną funkcją jest zapewnienie niezależnego stanowiska wymiaru sprawiedliwości wobec wszystkich organów państwowych⁴.

W tym duchu Sąd Konstytucyjny Republiki Słowackiej zdefiniował także Radę Sądownictwa RS — „Rada Sądownictwa jest organem publicznym, organem konstytucyjnym, który zapewnia niezależne funkcjonowanie sądownictwa

² Państwowości liczonej od 1918 roku, także tej wspólnej z Czechami w czasie istnienia Czechosłowacji.

³ Konstytucja Republiki Słowackiej z dnia 1 września 1992 roku ogłoszona w urzędowym organie publikacyjnym Słowacji Zbierka zákonov Slovenskej republiky nr 244 z 1998 roku ze zm., <https://www.ustavnysud.sk/en/ustava-slovenskej-republiky> (dostęp: 10.09.2019).

⁴ G. Chmielewski, *System konstytucyjny Słowacji*, Warszawa 2014, s. 85–88.

w stosunku do innych organów państwowych”⁵. Początkowo Sąd Konstytucyjny wybiórczo zajmował się kwestią Rady Sądownictwa. Zmiana nastąpiła dopiero po jego orzeczeniu PL. ÚS 2/2012 z dnia 18 listopada 2015 roku, w którym przedstawił kompleksową analizę pozycji Rady Sądownictwa w porządku konstytucyjnym Republiki Słowackiej: „Rada Sądownictwa Republiki Słowackiej jest specjalnym, niezależnym organem konstytucyjnym sądownictwa, gwarantującym w szczególności niezależny status sądownictwa, a także przejrzystość sądownictwa, dlatego powinien być równoprawnym partnerem władzy ustawodawczej i wykonawczej”. To orzeczenie Sądu Konstytucyjnego należy uznać za przełomowe i bardzo ważne dla określenia pozycji Rady Sądownictwa w systemie podziału władzy w Republice Słowackiej. W ten sposób Sąd Konstytucyjny podkreślił jego znaczenie ustrojowe i rolę systemową.

Analiza ewolucji regulacji Rady Sądownictwa RS prowadzi do wniosku, że zasadniczą intencją ustrojodawcy było wzmocnienie niezależności instytucjonalnej sądownictwa od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Pierwotnie Prezes Sądu Najwyższego Republiki Słowackiej był Przewodniczącym Rady Sądownictwa RS. Pozostali członkowie wchodziłi w skład Rady w dwojaki sposób: byli albo wybierani, albo mianowani. Tak więc ośmiu sędziów wybierali i odwoływali sędziowie Republiki Słowackiej, a trzech wybierała i powoływała Rada Narodowa Republiki Słowackiej. Trzech mianował i odwoływał Prezydent Republiki Słowackiej, a rząd Republiki Słowackiej mianował i odwoływał kolejnych trzech członków.

Rada Sądownictwa RS składała się więc z osiemnastu członków, z których połowa reprezentowała środowiska sędziowskie, a pozostali mogli być mianowani spoza grona sędziów. Zgodnie z Konstytucją kadencja trwała pięć lat, przy czym członek Rady Sądownictwa RS mógł pełnić tę funkcję maksymalnie przez dwie kolejne kadencje. Konstytucja nie nakładała żadnych ograniczeń w zakresie składu Rady Sądownictwa pod względem proporcji między liczbą zasiadających w niej sędziów i liczbą przedstawicieli innych zawodów. Warunkami członkostwa w Radzie Sądownictwa były: nienaganny charakter, wyższe wykształcenie prawnicze i co najmniej piętnaście lat praktyki zawodowej (art. 141a ust. 2 Konstytucji), przy czym kryteria te nie dotyczyły sędziów, którzy muszą spełniać odrębne wymogi ustawowe przewidziane dla sprawowanych stanowisk.

Zgodnie z art. 141a ust. 6 Konstytucji ustawa miała regulować szczegóły mianowania członków Rady Sądownictwa RS, jej kompetencje, organizacje oraz relacje z organami administracji sądowej i organami sądowymi⁶. Ustawa o Radzie Sądownictwa RS została uchwalona 11 kwietnia 2002 roku (nr 185/2002 Z.z.). Dotychczas była ona bezpośrednio i pośrednio zmieniana aż dwadzieścia trzy razy, co dowodzi, że Republika Słowacka kształtuje własny model rady sądowniczej.

⁵ III. ÚS 79/04 z dnia 21 października 2004 roku.

⁶ J. Drgonec, *Súdna rada Slovenskej republiky: Ústavné otázky od samého zrodu (1. časť)*, „Zo súdnej praxe” 21, 2016, nr 4, s. 146–152.

Pierwsza Rada Sądownicza RS ukonstytuowała się i podjęła działalność w 2002 roku, obecnie trwa jej czwarta kadencja⁷.

Rada Sądownicza RS stanęła przed kilkoma problemami. Jako instytucja była w centrum uwagi zarówno sądownictwa, jak i przedstawiciele najwyższych organów państwowych. Zainteresowanie to często graniczyło z walką o władzę, co niekiedy kończyło się orzeczeniami Sądu Konstytucyjnego Republiki Słowackiej lub rezygnacją członków Rady Sądownictwa. Głównym problemem okazało się powierzenie Prezes Sądu Najwyższego z urzędu funkcji Przewodniczącego Rady.

Regulacja konstytucyjna wprowadzająca takie rozwiązanie wzbudziła wątpliwości w zakresie równowagi między członkami rady będącymi sędziami a pozostałymi, w szczególności w związku z faktem, że w drugiej kadencji większość członków Rady Sądowniczej RS tworzyli sędziowie⁸. W obawie przed utrwaleniem się takiej tendencji oraz w celu zapewnienia większej równowagi między członkami Rady Sądownictwa RS będących sędziami i niebędących sędziami, zmieniono zarówno Konstytucję, jak i ustawę o Radzie Sądownictwa ustawą nr 161/2014 Z.z., która weszła w życie 1 września 2014 roku.

SKŁAD I ORGANIZACJA RADY SĄDOWNICTWA REPUBLICKI SŁOWACKIEJ

Biorąc pod uwagę instytucjonalny charakter Rady Sądownictwa RS, możemy stwierdzić, że jej skład odzwierciedla podział władzy w państwie⁹. Rada Sądownictwa RS składa się z osiemnastu członków reprezentujących każdy człon władzy. Do ich mianowania stosuje się zasadę wyboru lub mianowania, czyli organy kolegialne swoich kandydatów wybierają, natomiast organy jednoosobowe — mianują. Zgodnie z Konstytucją w skład Rady Sądownictwa wchodzi:

— dziewięciu sędziów wybranych i odwołanych przez sędziów Republiki Słowackiej,

— trzech członków wybieranych i odwołanych przez Radę Narodową RS,

— trzech członków mianowanych i odwoływanych przez Prezydenta RS,

— trzech członków mianowanych i odwoływanych przez rząd Republiki Słowackiej (art. 141a ust. 1 Konstytucji).

Fakt, że cztery organy uczestniczą w tworzeniu składu Rady Sądownictwa, w pewien sposób podkreśla jej pozycję w systemie konstytucyjno-politycznym oraz ma prowadzić do wyeliminowania politycznego uzależnienia tego organu. Ponadto metoda tworzenia opiera się na zrównoważonej zasadzie, to znaczy, część

⁷ <http://www.sudnarada.gov.sk/sudna-rada-slovenskej-republiky/> (dostęp: 12.08.2019).

⁸ J. Svák, *Súdna moc a moc sudcov na Slovensku (tézy inauguračnej prednášky)*, „Právný obzor” 1989, nr 1, s. 3–25.

⁹ L. Cibulka *et al.*, *Ústavné právo Slovenskej republiky (ústavný systém Slovenskej republiky)*, Bratislava 2014.

członków jest wybierana w drodze wyborów (przez sędziów oraz przez Radę Narodową Republiki Słowackiej), część jest mianowana (przez prezydenta i rząd). Sąd Konstytucyjny RS stwierdził:

Podstawowym zamiarem powołania Rady Sądownictwa było wzmocnienie instytucjonalnej niezależności sądownictwa od władzy wykonawczej, a także od władzy ustawodawczej. Oczywiście jest, że ta gwarancja niezależności ma również zastosowanie do poszczególnych członków z których składa się Rada, ponieważ obiektywnie niemożliwe jest zapewnienie niezależnego statusu Rady Sądownictwa jako całości bez przyznania jej poszczególnym członkom niezależnego statusu¹⁰.

Konstytucja, a także ustawa o Radzie Sądownictwa RS ustanawiają szczególne warunki członkostwa Rady Sądownictwa RS, którzy nie są wybierani przez sędziów (art. 141a ust. 2 Konstytucji, §3 ust. ustawy o Radzie Sądowniczej). Członkiem Rady Sądownictwa powołanym przez Radę Narodową RS, Prezydenta lub Rząd może być tylko osoba o nieposzlakowanej opinii, mająca wykształcenie wyższe i co najmniej piętnastoletnie doświadczenie zawodowe¹¹. Zgodnie z ustawą osoby, która została prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo, nie uważa się za osobę o nieposzlakowanej opinii, nawet jeśli przestępstwo uległo zatarciu¹². Te wymogi dotyczą członków Rady Sądownictwa RS niewykonujących zawodu sędziego. Ustawa o Radzie Sądownictwa stwierdza: „Rada Narodowa, Prezydent i Rząd zwykle mianują nie-sędziego członkiem Rady Sądownictwa” (§ 3 ust. 2 ustawy o Radzie Sądownictwa, ostatnie zdanie). Brzmienie ustawy nie wyklucza, aby sędzia był mianowany lub wybrany członkiem Rady Sądownictwa RS przez wymienione organy, ale wskazuje, że znaczenie tego organu opiera się na zróżnicowanym statusie zawodowym członków Rady Sądownictwa. Decyzja, czy na członka Rady Sądownictwa powołać sędziego, czy też osobę niebędącą sędzią, należy do podmiotu powołującego — prawo nie nakłada żadnych ograniczeń w tym zakresie.

Proces powoływania członków Rady Sądownictwa RS jest szczegółowo regulowany, tylko gdy członkowie Rady Sądownictwa wybierani są przez sędziów (§ 12–23 ustawy o Radzie Sądownictwa RS). W przypadku wyboru przez Radę Narodową RS specjalna regulacja prawna (§ 24 ust. 1 ustawy o Radzie Sądownictwa RS), która jest kodeksem wyborczym Rady Narodowej Republiki Słowackiej, jest zatwierdzana przez Radę Narodową uchwałą na jej konstytuującym posiedzeniu¹³.

¹⁰ PL ÚS 2/2012.

¹¹ S. Grabowska, *Sady konstytucyjne w wybranych państwach europejskich*, Rzeszów 2008, s. 194–195.

¹² § 3 ust. 3 ustawy o Radzie Sądowniczej.

¹³ Wybór członków Rady Sądownictwa, zarówno spośród sędziów, jak i Rady Narodowej RS, jest zawsze przedmiotem zainteresowania zarówno profesjonalistów, jak i zwykłych obywateli, zob. <https://www3.teraz.sk/slovensko/nrsr-volbu-clena-sudnej-rady-opat-presun/286974-clanok.html> (dostęp: 25.11.2019), <http://www5.teraz.sk/slovensko/nrsr-noveho-clena-sudnej-rady-sr-poslanc/297560-clanok.html> (dostęp: 25.11.2019).

Sąd Konstytucyjny RS określił status członka Rady Sądownictwa RS następująco:

Nie ma wątpliwości, że członek Rady Sądownictwa sprawuje urząd publiczny, a zatem ma zastosowanie art. 30 ust. 4 Konstytucji. Jednocześnie w oparciu o wspomniane wnioski Sądu Konstytucyjnego można stwierdzić, że na podstawie art. 2 ust. 2 Konstytucji obecnie decyzję Rady Narodowej, Rządu lub Prezydenta o odwołaniu członka Rady Sądownictwa należy uznać za arbitralną, a zatem niezgodną z prawem, biorąc pod uwagę status *de lege lata* (nie wyliczając żadnych konkretnych powodów odwołania członka Rady Sądownictwa). Wynika z tego, że art. 30 ust. 4 Konstytucji obejmuje również prawo do niezakłóconego sprawowania funkcji członka Rady Sądowniczej, w tym prawo do ochrony przed bezprawnym odwołaniem z urzędu. Innymi słowy, ponieważ celem tego przepisu konstytucyjnego jest umożliwienie obywatelom zarządzania sprawami publicznymi, podmiot sprawujący urząd publiczny (w tym funkcję członka Rady Sądownictwa) musi być chroniony przed wolą państwa, która może uniemożliwić mu sprawowanie urzędu publicznego¹⁴.

Zgodnie z art. 141a ust. 7 Konstytucji Radą Sądownictwa kieruje przewodniczący wybierany i odwoływany przez Radę Sądownictwa RS spośród jej członków (art. 141a ust. 1 Konstytucji). Konstytucja podkreśla pozycję Przewodniczącego (art. 141a (2)) — Przewodniczący Rady nie może być zatrudniony w służbie publicznej, nie może też zajmować stanowiska w jakimkolwiek innym organie władzy publicznej. Nie może również łączyć tej funkcji z pracą zarobkową, z prowadzeniem działalności gospodarczej, z członkostwem w zarządach lub radach nadzorczych osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą ani z jakąkolwiek inną działalnością gospodarczą lub zarobkową inną niż administrowanie mieniem osobistym i działalnością badawczą, pedagogiczną, literacką lub artystyczną.

Nowelizacja Konstytucji wzmocniła również Radę Sądownictwa, wprowadzając wybór i odwołanie Przewodniczącego przez członków Rady Sądownictwa. Jak potwierdził Sąd Konstytucyjny¹⁵, prawo to przysługuje tylko członkom Rady Sądownictwa RS, inaczej oznaczałoby to, że organ — parlament, prezydent, rząd — mógłby pozbawić funkcji przewodniczącego Rady Sądownictwa, któremu zaufała większość członków Rady Sądownictwa.

Uprawnienia Przewodniczącego Rady Sądownictwa RS również się zwiększyły. Zgodnie z art. 141a ust. 8 Konstytucji Przewodniczący może złożyć wniosek o wszczęcie postępowania przed Sądem Konstytucyjnym w sprawie zgodności przepisów prawnych dotyczących władzy sądowniczej zgodnie z art. 125 ust. 1 Konstytucji.

Przewodniczącego Rady Sądownictwa w razie jego nieobecności reprezentuje wiceprzewodniczący, który również jest wybierany (i ewentualnie odwoływany) przez Radę Sądownictwa spośród jej członków. Stanowisko wiceprzewodniczącego w Konstytucji nie jest jasno uregulowane, ale wynika z ogólnego przepisu art. 141a ust. 11 Konstytucji. W przypadku jednoczesnej nieobecności obu ich

¹⁴ PL. ÚS 6/2018.

¹⁵ *Ibidem*.

obowiązki wykonuje najstarszy wiekiem członek Rady Sądownictwa (§ 5 ustawy o Radzie Sądownictwa).

Kadencja członków Rady Sądownictwa trwa pięć lat. Ta sama osoba może zostać wybrana lub mianowana członkiem Rady Sądownictwa na maksymalnie dwie kolejne kadencje. Zgodnie z § 26 ust. 1 ustawy o Radzie Sądownictwa funkcja członka Rady Sądownictwa ustaje po upływie kadencji, rezygnacji, odwołaniu lub śmierci członka Rady Sądownictwa, a także ustaniu lub zawieszeniu funkcji sędziego — jeżeli to sędziowie wybrali członka Rady Sądowniczej (z wyjątkiem Przewodniczącego Rady Sądownictwa), naruszenia reguł niepołączalności, a także gdy członka Rady Sądownictwa nie można już uważać za osobę o nieposzlakowanej opinii.

KOMPETENCJE RADY SĄDOWNICTWA REPUBLIKI SŁOWACKIEJ

Nowelizacja Konstytucji Republiki Słowackiej rozszerzyła też kompetencje Rady Sądownictwa RS (art. 141a ust. 5). Z jednej strony Konstytucja wyraźnie określa, w jakich obszarach Rada Sądownicza wykonuje swoje kompetencje, z drugiej zaś pozwala w razie potrzeby rozszerzyć zakres swoich kompetencji na mocy ustawy (art. 141a ust. 5 lit. k).

Jednocześnie zwiększono ogólne postanowienia dotyczące ustawy regulującej funkcjonowanie i organizację Rady Sądownictwa. Artykuł 141a ust. 5 lit. k Konstytucji stwierdza, że szczegóły dotyczące wyboru i odwołania Przewodniczącego Rady Sądownictwa, sposobu powoływania członków Rady Sądownictwa, zakresu jej uprawnień, zastępcy Przewodniczącego, organizacji i stosunków z innymi organami administracji i samorządu sędziowskiego, a także monitorowania, czy sędzia spełnia warunki do sprawowania urzędu, które gwarantują, że będzie on właściwie sprawował swój urząd przez całą kadencję, określa ustawa.

Konstytucja określa kompetencje Rady Sądownictwa zarówno w kwestiach indywidualnych sędziów, jak i instytucjonalnym wymiarze sądownictwa jako takiego. W tym duchu organ ten jest postrzegany jako odpowiedzialny za wybór i awans sędziów, niezależnie od innych władz. Zgodnie z art. 141a ust. 5 Konstytucji Rada Sądownictwa: zapewnia realizację zadań publicznej kontroli sądownictwa; wydaje opinię, czy kandydat na stanowisko sędziego spełnia warunki wstępne dotyczące jego kompetencji do sprawowania urzędu sędziego; przedstawia Prezydentowi Republiki Słowackiej wnioski o mianowanie sędziów i wnioski o odwołanie sędziów oraz rozstrzyga o przydziale i przeniesieniu sędziów.

Ponadto przedstawia Prezydentowi Republiki Słowackiej wnioski o powołanie prezesa Sądu Najwyższego RS i wiceprezesa Sądu Najwyższego RS oraz wnioski o ich odwołania; przedstawia rządowi wnioski dotyczące kandydatur sędziów, którzy mieliby działać w imieniu Republiki Słowackiej w międzynarodowo-

dowych organach sądowych; a także wybiera i odwołuje członków senatów dyscyplinarnych oraz przewodniczących senatów dyscyplinarnych; wypowiada się na temat projektu budżetu sądów Republiki Słowackiej podczas opracowywania projektu budżetu państwa i przedkłada Radzie Narodowej RS opinię na temat projektu budżetu sądów; nadzoruje, czy sędzia spełniał wymagania stawiane osobie sprawującej urząd sędziego i publikuje zasady etyki sędziowskiej we współpracy z organami sądowymi¹⁶.

Ustawa o Radzie Sądownictwa powierza Radzie dodatkowe uprawnienia, jak: analiza raportów dotyczących wykorzystania budżetów sądowych; zatwierdzanie statutów rad sądowych i regulaminów wewnętrznych rad sądowych; przedkładanie Ministrowi Sprawiedliwości Republiki Słowackiej wniosków w sprawie regulacji prawnych w zakresie organizacji sądownictwa, postępowania przed sądami i statusu sędziów; wybieranie wiceprzewodniczącego Rady Sądownictwa, koordynowanie działań rad sądowych ustanowionych na mocy specjalnego rozporządzenia, opiniowanie wniosków dotyczących ogólnie wiążących przepisów regulujących organizację sądownictwa, postępowanie przed sądami i status sędziów; sporządzanie opinii na temat projektów dokumentów dotyczących sądownictwa przedkładanych Radzie Narodowej i rządowi; wybór członków Rady Akademii Sądowej zgodnie z rozporządzeniem; uczestnictwo w rozwoju pracowników sądownictwa.

Rada Sądownictwa w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości zatwierdza zasady procedury wyboru w celu powołania na wyższy urząd sądowy oraz zasady zezwalające na pracę w domu, a także określa treść szkolenia sędziów i wstępnego szkolenia kandydatów na stanowisko sędziego.

Zapewniając kontrolę publiczną sądownictwa (art. 141a ust. 5 lit. a Konstytucji, sekcja 3a ustawy o Radzie Sądownictwa), Rada Sądownictwa: uczestniczy w zarządzaniu sądami Republiki Słowackiej i administrowaniu nimi w zakresie przewidzianym ustawą; ocenia sprawozdania z wyników wewnętrznej kontroli sądów, analizuje przyczyny stwierdzonych braków i proponuje środki mające na celu ich usunięcie; podejmuje działania w celu wzmocnienia zaufania publicznego do sądownictwa; zapewnia aktywny udział swoich członków w sesji plenarnej Sądu Najwyższego oraz w komisjach, zgodnie z rozporządzeniem, oraz wykonuje inne zadania określone ustawą.

Rada Sądownictwa uczestniczy w zarządzaniu sądami Republiki Słowackiej przede wszystkim poprzez analizę projektu budżetu sądownictwa, ustalanie łącznej liczby stanowisk sędziów i pracowników sądów, w tym liczby stanowisk sędziów w każdym sądzie. Zgodnie z § 71 ust. 2 ustawy o sądach i asesorach Ministerstwo Sprawiedliwości administruje sądami w taki sposób, że liczba stanowisk sędziów i pracowników sądów jest ustalana przez Ministerstwo jako całkowita liczba stano-

¹⁶ P. Mikuli, *Rady Sądownictwa w Europie*, [w:] *Krajowa Rada Sądownictwa, XX-lecie działalności*, red. P. Tuleja, Warszawa 2010, s. 127–128.

wisk sędziów i pracowników sądów, w tym liczba sędziów i pracowników w każdym sądzie, po konsultacji z prezesami sądów i rady sądowej¹⁷.

Rada Sądownictwa RS jako organ kolegialny podejmuje decyzje na posiedzeniach plenarnych. Jego działania organizuje i kieruje nimi Przewodniczący Rady Sądownictwa lub pod jego nieobecność wiceprzewodniczący. Rada Sądownicza podejmuje decyzje w drodze uchwały, za zgodą bezwzględnej większości wszystkich swoich członków. Głosowanie w Radzie jest zawsze jawne, z wyjątkiem wyczerpująco określonych przypadków w ustawie o Radzie Sądownictwa (§ 6 ust. 8), a mianowicie w sprawie: mianowania i odwołania sędziego; mianowania i odwołania prezesa i wiceprezesa Sądu Najwyższego; wyboru i odwołania przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Rady Sądownictwa; wyboru i odwoływania przewodniczących i członków komisji dyscyplinarnych oraz wyboru kandydata na sędziego, który powinien pracować w międzynarodowym organie sądowym Republiki Słowackiej.

Posiedzenia Rady Sądownictwa Republiki Słowackiej są zawsze jawne, a jej Przewodniczący jest zobowiązany stworzyć warunki bezproblemowego udziału społeczeństwa (art. 7 ust. 1 ustawy o Radzie Sądownictwa).

Jeśli chodzi o skuteczność postępowań przed Radą Sądową Republiki Słowackiej, sądy i władze publiczne są zobowiązane do udzielenia pomocy Radzie Sądownictwa Republiki Słowackiej w wykonywaniu jej kompetencji. W tym kontekście dostarczają na żądanie dokumenty i informacje niezbędne do podejmowania przez nią decyzji, umożliwiając Radzie Sądownictwa Republiki Słowackiej kontrolę władz publicznych itp. (sekcja 27h ustawy o sądownictwie).

PODSUMOWANIE

Powstanie i pierwotna koncepcja organizacji i funkcjonowania Rady Sądownictwa RS była uzasadniona. Jednym z powodów jej utworzenia była konieczność zmiany sposobu powoływania sędziów. Wpływ władzy wykonawczej na sądownictwo był wielki, a jednym z podstawowych problemów sądownictwa była jego całkowita zależność od władzy wykonawczej. Na pierwszy plan wysunęła się potrzeba zagwarantowania niezależności instytucji odpowiedzialnej za wybór i awans sędziów. Włączenie Rady Sądowniczej do siódmego rozdziału Konstytucji miało na celu podkreślenie jej niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz było prawdziwym wypełnieniem konstytucyjnej zasady niezależności i oddzieleniem sprawowania władzy sądowniczej od innych organów państwowych.

¹⁷ W 2018 roku Rada Sądownicza kilkakrotnie zwróciła uwagę na tę kompetencję w swojej opinii na temat projektu budżetu, podkreślając, że nie zostało to omówione z Radą Sądowniczą przy opracowywaniu projektu budżetu ogólnego na lata 2019–2021.

Działalność Rady Sądownictwa RS jest dobrze oceniana zarówno przez przedstawicieli wolnych zawodów, jak i zwykłych obywateli, pod względem zarówno przejrzystości swojej działalności, jak i fachowości w kierowaniu sprawami związanymi z właściwym funkcjonowaniem władzy sądowniczej. Można zatem stwierdzić, że Rada Sądownictwa Republiki Słowackiej znalazła swoje miejsce w systemie organów konstytucyjnych Republiki Słowackiej.

THE JUDICIAL COUNCIL IN THE SYSTEM OF CONSTITUTIONAL BODIES OF THE SLOVAK REPUBLIC

Summary

The study analyses the political position, composition, organisation and competence of the Judicial Council in Slovakia. It is a constitutional body (Article 141a) guarding the independence of the institution responsible for the selection and promotion of judges. The inclusion of the Judicial Council in the seventh chapter of the Constitution was to emphasise its independence from the legislative and executive powers. The purpose of the text is to introduce the principles of functioning of the institution and the evolution of its inclusion in the legal system of Slovakia.

Keywords: Judicial Council, judicial power, judge, authority, constitution

BIBLIOGRAFIA

- Chmielewski G., *System konstytucyjny Słowacji*, Warszawa 2014.
- Cibulka E. et al., *Ústavné právo Slovenskej republiky (ústavný systém Slovenskej republiky)*, Bratislava 2014.
- Drgonec J., *Súdna rada Slovenskej republiky: Ústavné otázky od samého zrodu (1. časť)*, „Zo súdnej praxe” 21, 2016, nr 4.
- Grabowska S., *Sądy konstytucyjne w wybranych państwach europejskich*, Rzeszów 2008.
- Mikuli P., *Rady Sądownictwa w Europie*, [w:] *Krajowa Rada Sądownictwa, XX-lecie działalności*, red. P. Tuleja, Warszawa 2010.
- Svák J., *Súdna moc a moc sudcov na Slovensku (tézy inauguračnej prednášky)*, „Právny obzor” 1989, nr 1.